

manera molt limitada en algun estudi introductor, en revistes o reunions especialitzades. Poques donen com a fruit la publicació d'una anàlisi completa, i menys encara quan l'excavació ha estat ocasionada per una urgència i no per una iniciativa d'investigació. Sortosament, aquest no ha estat el cas de Can Barraca, una petita necròpolis d'incineració descoberta l'agost de 2004 durant les obres de construcció de l'autovia A-26, al seu pas per les proximitats de Besalú, que es va excavar entre el setembre i novembre del mateix any. En menys de dos anys se n'han realitzat tots els estudis i analítiques, que han aparegut publicats en forma de monografia.

Ho ha facilitat, sens dubte, l'extensió del jaciment: menys de 100 metres quadrats en els quals es concentraven 14 enterraments, en urna, en fossa sense urna i sota túmul. Però no hi ha dubte que el mèrit és de les persones que hi han intervingut, per la seva professionalitat i per la seva especial dedicació a estudiar i difondre la prehistòria i la història de la comarca de la Garrotxa. En primer lloc hem de fer especial menció de l'autor, jove investigador adscrit a l'Institut de Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona, per haver dirigit l'equip d'excavació i, sobretot, per haver sabut incorporar a l'anàlisi de les restes un bon grapat de bons especialistes com són Enriqueta Pons i Ramon

Buxó, del Museu d'Arqueologia de Catalunya; Francesc Burjachs i Patrícia Llàcer, de la Universitat Rovira i Virgili; Raquel Piqué, de la Universitat Autònoma de Barcelona; Isabel Expósito, de l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social, i Xavier Terradas, del Consell Superior d'Investigacions Científiques, als quals s'han d'afegir els membres dels Amics de Besalú i el seu Comtat, especialment Antoni Noguera, Tura Clara i Miquel Dorca, per l'interès que han abocat en la divulgació d'aquesta excavació i el seu posterior estudi, que han enriquit el coneixement històric d'un territori fins ara relacionat sobretot amb l'època medieval.

L'estudi és modèlic per la claredat amb què s'exposen les dades. Està estructurat en quatre parts, que van del més concret al més interpretatiu. A la primera se situa el jaciment i s'explica com es va dur a terme l'excavació arqueològica. Seguidament

s'aporten totes les dades arqueològiques, amb les anàlisis de les estructures i de les restes exhumades, i es classifiquen les dades en taules que permeten una fàcil recerca de la informació. La tercera part aporta un primer grau d'interpretació, a nivell de jaciment, en posar en relació les estructures amb els individus i els aixovars. I finalment, a la darrera part hi trobem un segon grau d'interpretació, ja que es relaciona el jaciment amb el seu entorn durant la primera meitat del primer mil·lenni aC. Tot plegat s'exposa amb un llenguatge directe, sense concessions, en una demostració de pragmatisme, tant en la forma com en el fons, i sense forçar les interpretacions des de corrents ideològics, que l'autor coneix i utilitza d'una manera distant i crítica.

Un altre dels mèrits que podem atribuir a aquesta publicació és que ha sabut integrar en un text coherent i sense trencaments argumentals un conjunt d'anàlisis concretes, realitzades pels diferents autors col·laboradors, sense que aquests perdin l'autoria de la part que com a especialistes han realitzat. D'aquesta manera, la monografia manté la unitat i no es converteix en un recull d'estudis independents que en faria molt difícil la lectura.

M'agradaria acabar amb una petita reflexió sobre l'únic dubte que m'ha quedat després de llegir el llibre. Les publicacions monogràfi-

ques d'un jaciment arqueològic, amb la classificació i anàlisi de totes les dades, són sempre molt especialitzades. Estan destinades a un públic també especialitzat —estudiants d'arqueologia, altres arqueòlegs...—, però són publicacions difícils fins i tot per als que estimen la historiografia local. Aleshores, ens podríem preguntar quin hauria de ser el marc de la seva publicació, i segurament deduiríem que haurien de ser els grans centres d'investigació de l'arqueologia, les universitats o el Museu d'Arqueologia de Catalunya les encarregades de promoure'n la publicació, sobretot tenint en compte que són centres que disposen d'una àmplia xarxa d'intercanvis amb altres centres del seu mateix nivell, la qual cosa facilita una difusió important de les obres. Però les publicacions d'aquests centres tenen un ritme molt lent, no només per manca de pressupost, sinó també perquè no disposen de prou personal per fer front a la inversió de temps que requereix la preparació d'una publicació. En canvi, sí que disposen d'aquest personal, en forma de voluntariat, associacions com els Amics de Besalú i el seu Comtat, que permeten —entre moltes altres coses— que publicacions del nivell de la ressenyada puguin veure la llum. L'arqueologia catalana els ho ha d'agradar.

Àngel Bosch Lloret

33 anys d'un celler cooperatiu

CÁRDABA CARRASCAL, Marciano;
MUSQUERA FELIP, Sílvia.

El celler cooperatiu d'Espolla. Els inicis d'un projecte (1906-1939).

Brau Edicions.
Figueres, 2007.
148 pàgines.

Al llarg del segon semestre del 2006 s'han anat desenvolupant a Espolla diferents actes commemoratius del 75è aniversari de l'entrada en funcionament del seu celler cooperatiu, que va ser estrenat la tardor del 1931.

Dins els actes de l'onzena edició de la Fira de l'Oli i l'Olivera, que se celebra el tercer cap de setmana de gener, l'Associació Cultural la Fraternal Espollenca va aprofitar el dissabte per presentar davant un nombrós auditori el llibre que avui comentem i que ells han impulsat, un estudi sobre l'origen i l'organització del Sindicat Agrícola i el Celler Cooperatiu d'Espolla fins acabada la Guerra Civil.

El llibre s'estructura en dues parts ben diferenciades. A la primera, Marciano Cárdbada, com a professional de la investigació, estudia i consulta diferents fonts documentals que van més enllà del mateix fons del Sindicat i el Celler Cooperatiu, al marge de nombroses referències bibliogràfiques, que li permeten bastir un text molt ben elaborat, tant en el seu contingut com pel seu caràcter entenedor per al lector,

mèrit que cal valorar doblement, atès el complex moment polític de les primeres dècades del celler. Seguint un fil conductor cronològic, Cárdbada repassa l'estructura social del municipi durant el primer terç del segle XX, els primers socis del celler, la construcció del trull, els conflictes durant l'etapa republicana i els anys de guerra i revolució, per acabar amb el capteniment dels propietaris.

La segona part és obra de Sílvia Musquera i consisteix en l'estudi de l'edifici de la cooperativa, projectat per l'arquitecte figuerenc Pelai Martínez en un solar cedit pel marquès de Camps, i algunes ampliacions posteriors. És un treball clarament estructurat i de fàcil comprensió per als profans de l'arquitectura, però, encara que l'aportació és vàlida, presenta una mancança destacable, com és la falta de citacions arxivístiques que recullin la procedència exacta de cada un dels plànols, ja que tot el material dibuixat per Pelai Martínez es pot consultar en diferents arxius i centres de documentació, en fons documentals diversos i a vegades molt voluminosos, de manera que el número d'unitat

d'instal·lació és una dada imprescindible i d'obligada aportació.

Tot el llibre està amenitzat amb nombroses imatges en blanc i negre, però també hi trobem a faltar la procedència detallada de cada una, i sobretot, la seva datació, si més no aproximada, així com almenys un intent d'identificació de les persones que hi apareixen. Sens dubte és una oportunitat perduda que de ben segur hauria estat un valor afegit per al llibre, en tractar-se d'un estudi d'àmbit local.

Tanca el llibre la transcripció íntegra de la crònica de la inauguració del celler, el diumenge 8 de novembre del 1931, publicada a l'*Empordà Federal*.

El disseny de la portada, obra de Pep Canaleta, resulta molt atractiu i curiós, tant pels colors emprats com pel format apaïsat, al qual no estem acostumats.

Erika Serna i Coba

La repoblació d'una vall

FUENTE, Pablo de la.

La fundació de Sant Miquel de Colera. Història de la Carolina empordanesa.

Ajuntament de Colera.
Colera, 2006. 95 pàgines.

Què en pensàvem, actualment, si un promotor urbanístic construís una nova població en una cala verge, a

poc més d'un centenar de metres del mar, si hi instal·lés un seguit de famílies d'immigrants a les quals imposés l'obligació de treballar les terres dels voltants i si, a més, tingués la barra de sol·licitar la Creu de Sant Jordi per la seva heroica actuació? Probablement ens escandalitzaríem, però a la Catalunya del segle XVIII el món era molt diferent. D'aquí que un pagès benestant, Isidre Ferran, obtingués un títol nobiliari per la seva actuació en la repoblació de la vall de Colera. Aquest és el procés que l'historiador Pablo de la Fuente investiga en el seu darrer treball. L'obra està dividida en quatre apartats, clarament delimitats, que passem a descriure a continuació de forma abreujada.

El primer capítol, titulat «Una paradoxal i pròspera Catalunya», aporta en si poques novetats, ja que bàsicament es limita a situar la fundació de Colera en el seu marc històric. En concret, l'autor té una visió positiva del govern de la dinastia borbònica, la qual considera el motor del creixement econòmic i demogràfic que Catalunya experimentà al llarg del segle XVIII, atès que amb la seva entronització s'eliminaren unes institucions caduques que frenaven el creixement econòmic i s'assegurà una pau interior i exterior bàsica per al desenvolupament del comerç i la indústria. En aquest context, Colera seria un molt bon exemple d'aquesta actuació.